

Veiledning til prisendringskrav som følge av økt arbeidsgiveravgift etter Statens standardavtaler

1. Bakgrunn

Stortinget har i statsbudsjettet for 2023 vedtatt en ekstra arbeidsgiveravgift på 5 % for lønn over 750 000 kr. DFØ har fått spørsmål om økningen gir rett til prisendring etter Statens standardavtaler (SSA), og hvordan oppdragsgivere skal forholde seg til prisendringskrav fra leverandører. Spørsmålet er kun aktuelt for avtaler som ble inngått før stortingsvedtaket 12. desember 2022, og for arbeid som skjer etter ikrafttredelsen 1. januar 2023. For avtaler inngått etter vedtaket ble kjent, forutsettes denne endringen å være inntatt i leverandørens priser.

2. Prisjustering etter SSA

Statens standardavtaler har en tosporet prisendringsmekanisme. For det første gjelder en alminnelig indeksjustering med utgangspunkt i KPI totalindeks. Videre har prisendringsbestemmelsene en mekanisme for direkte regulering, som følge av endringer i offentlige avgifter. Avtalene har følgende ordlyd under bestemmelsen «prisendring»¹:

«Prisene kan endres i den utstrekning reglene for offentlige avgifter endres med virkning for Leverandørens vederlag eller kostnader.

Prisen kan endres hvert årsskifte, begrenset oppad til et beløp som tilsvarer økningen i Statistisk sentralbyrås konsumprisindeks (hovedindeksen), første gang med utgangspunkt i indeksen for den måned avtalen ble inngått [...]»²

Arbeidsgiveravgiften er en direkte skatt, men vil etter en objektiv ordlydsfortolkning av SSA-ene falle inn under «offentlige avgifter»³. Videre mener DFØ, med grunnlag i juridisk teori og rettspraksis⁴, at to vilkår må være oppfylt for å kunne kreve prisendring som følge av endringer i offentlige avgifter:

1. Den offentlige avgiften må ikke være omfattet av annen prisendringsmekanisme.
2. Den offentlige avgiften må ha tilstrekkelig tilknytning til det kontraktsarbeidet avtalen gjelder (tilknytningsvilkåret).

SSA-ene inneholder en alminnelig mekanisme for indeksjustering. Prisjustering kan skje ved hvert årsskifte, med utgangspunkt i statistisk sentralbyrås KPI totalindeks. Flere av tjenestene som inngår i denne indeksen har arbeidskraft som største kostnadsdrivende faktor. Prisen på arbeidskraft vil derfor ha innvirkning på KPI

¹ Ordlyden varierer noe i den enkelte avtale, men innholdsmessig er reguleringen den samme. SSA-F har ikke prisendringsbestemmelse.

² SSA-B (2015) pkt. 4.5

³ HR-2023-411-A premiss 58

⁴ Særlig Høyesteretts avgjørelse i HR-2023-411-A

totalindeks, og arbeidsgiveravgiften vil således falle inn under denne prisendringsmekanismen. Det er ikke avgjørende hvor stor vekt innsatsfaktoren arbeidskraft har.⁵

Tilknytningsvilkåret er etter DFØs vurdering ikke oppfylt fordi arbeidsgiveravgiften er generell, den treffer alle arbeidsgivere, og er ikke knyttet direkte til kontraktsarbeid etter SSA-ene. Bestemmelsen i SSA-ene oppstiller en avgrensning mot avgiftsendringer som påløper i leverandørens alminnelige virksomhet, uavhengig av det aktuelle kontraktsarbeidet.⁶ DFØ anser arbeidsgiveravgiften som en slik generell avgift.

3. Hvordan skal offentlige oppdragsgivere forholde seg til prisendringskrav?

Etter DFØs vurdering er ikke de opplistede vilkårene oppfylt. Arbeidsgiveravgiften vil falle inn under indeksjusteringen, og avgiften vil dessuten ikke ha tilstrekkelig tilknytning til det konkrete kontraktsarbeid. DFØs anbefaling til offentlige oppdragsgivere er derfor å avvise krav om prisendring som følge av økt arbeidsgiveravgift.

⁵ HR-2023-411-A premiss 54

⁶ HR-2023-411-A premiss 59.